

DRAMA EĞİTİMİNİN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMUNA ETKİSİ

Vicdan NALBUR*

Özet

Öğretmen adayları eğitimlerinin 5. Döneminde drama dersi almaktadır. Bu dersin içinde drama oyunu olarak ‘Beni Hiç Anlamadın, Etki Tepki, Tablo Heykel, Birlikte Senaryo Yazma’ adlı etkinliklere yer verilmiştir. Toplumsal şiddet ve cinsiyet ayrımı konularını da içeren bu oyunlar 3 haftalık süreçte uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Drama, Sınıf Öğretmeni adayı, Oyun, Şiddet, Yaratıcılık

THE EFFECT OF DRAMA EDUCATION ON THE PRE-SERVICE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ATTITUDE TOWARDS VIOLENCE

Abstract

Teacher candidates are the 5th period drama education. This course has a lot of drama play: “You didn’t understand me, impact reaction, table sculpture, together scenario letter”. This games including social violence and gender issues were 3 week period.

Goal: The class of drama education teacher candidates to determine the impact on attitudes toward violence.

Method: Quantitative research methods were applied. One group was an experimental study. Preliminary test and last test application were carried out. Attitude scale were used for violence.

The Sample: 30 people participated in the work of classroom teacher.

Results: The statistical results of the study are given in full text.

Keywords: Drama, class teacher candidates, game, violence, creativity

---

* Yrd. Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği, vicdann@gmail.com

Giriş

“Şiddet bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, karşıt görüşte olanlara inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma diye tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2005).” Şiddet, ilk çağdan günümüze süregelen bir savunma biçimidir. Bildiğimiz gibi ilk çağlarda vahşi doğaya karşı savunma biçimi olan masum kavramı; daha sonraki ilkel toplumda köleci devlet, feodalizm, imparatorluklar ve bunun gibi yönetim biçimlerini almasıyla savunma mekanizması başka boyutlara taşınmıştır. Her dönem kendi savunmasını yaratırken, bu savunmaların bazıları müdafaa bazıları da grup ya da toplum üzerinde otoriteye neden olmuştur. Bu makale, çağımızdaki toplumsal ve bireysel psikolojik, sosyolojik ve ekonomik sorunları ele alır. Toplumsal şiddet, cinsiyet ayrımı ve ayrımcılık çağımızda bile devam etmektedir. İlk çağdan günümüze savunma amaçlı olan kavram daha sonraları sınıfsal güçleri, liderleri, ekonomik sistemleri, inançları, kast sistemlerini oluşturmuştur. Bu da bildiğiniz gibi krallıklar, imparatorluklar, liberalizm, sosyalizm, kapitalizmi doğurmuştur. Ancak bunun arkasında bir kast sistemi vardır. Bu sistemlerde de yönetenler ile yönetilenler arasında sıklıkla sorunların çıkmasına neden olmuştur. Tabii bu arada iyi ve adil yönetimler de az da olsa görülmektedir. Bizi ilgilendiren yanıyla da çağımızdaki toplumsal şiddetçi, cinsiyet ayrımını ve ayrımcılığını sosyolojik, psikolojik ve ekonomik açıdan ele alarak değerlendirebiliriz.

Sosyolojinin ilgi alanına giren temel konulardan biri olarak cinsiyet ayrımcılığı, teorik bir çerçeveye oturtulmuştur. Bu bağlamda, cinsiyet ayrımcılığını inceleyen sosyolojik yaklaşımlardan fonksiyonalist yaklaşıma göre kadın ve erkeğin ilkel toplumdan başlayarak yaşadığı rol farklılaşması cinsiyet esaslı işbölümünü oluşturmuştur. Günümüzde cinsiyet esaslı işbölümü sosyo ekonomik değişmeler doğrultusunda yeniden şekillenmesine rağmen, toplumda kadınlara uygun görülen rollere ilişkin görüşler daha yavaş değişmekte ve bu gecikme bir sorun alanı meydana getirmektedir. Çatışma yaklaşımı da, cinsiyet eşitsizliğini bir sorun olarak görmektedir. Ancak, bunun bir sosyal sorun olarak kabul edilmesinin kadınların istismar edildiklerini algılayıp, bu durumu değiştirmek için harekete geçmelerine bağlı olduğunu belirtmektedir. Feminist yaklaşım ise, çatışma yaklaşımıyla benzer görüşlere sahiptir ve kadınların toplumda bireye güç kazandıran konumlar içerisinde alt düzeyde temsil edildiklerini ileri sürmektedir. Ni-

hayet, etkileşimci yaklaşım cinsiyet eşitsizliğini anlama konusunda kadın ve erkek davranışlarını temsil eden semboller ve sosyal tanımlamalara vurgu yapmaktadır (Demirbilek, 2007).

Ayrımcılığın ailede başladığını görüyoruz. Kız çocuğu ve erkek çocuğu diye annelerin geleneksel tutumları çağlar boyunca devam etmiştir. Annenin erkek çocuğuna yemek hazırlayıp kız çocuğuna da “Bana yardım et” demesiyle problemlerin temeli atılmış olur. Bu konu hayat bilgisi, sosyal bilgiler ders kitaplarında da bilinçli ya da bilinçsizce “baba gazete okur, anne yemek yapar.” şeklinde empoze edilmektedir. Yani burada topluma “Baba okuyan anne sadece yemek yapan, çocuğa bakan” konumu dikte edilir. Ayrıca bu tür ders kitaplarına baktığımızda baba doktor anne hemşiredir. Yani erkek egemen kültür, mesleki yönde de ayrımcılık bilinçaltına ustaca işlenmektedir.

İlkokul yıllarında oturma sıralarına kızlar bir tarafa erkekler bir tarafa oturtulur. Bu çocuklar aynı sırada oturamıyorsa, birlikte bir şeyler üretmiyorsa bu çocuklar yetişkin birer birey oldukları zaman kadının daima erkeğe muhtaç, erkeğin ise mutlak güç sahibi olduğunu benimser. İlkokul çağında cinsiyet ayrımcılığıyla büyüyen çocuk ergenliğe yine cinsel ayırım sancularıyla merhaba demektedir.

Kadınlar, tarih boyunca cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizliklerle karşı karşıya kalmışlardır. Erkeklerden daha düşük statüde görülmüşler ve erkeklerle nazaran daha az hak ve şansa sahip olmuşlardır. Birçok ülkede eşitliğe yönelik gelişmeler kaydedilmesine rağmen, kadınlar hala ayrımcılığa maruz kalabilmekte, cinsel istismar ve aile içi şiddete uğrayabilmektedirler. Kuşkusuz, bunda geleneksel cinsiyet rollerinin ve bu rollerin öğrenildiği sosyalleşme sürecinin etkisi büyüktür. Kadınlara yönelik cinsiyet ayrımcılığı birçok toplumda görülmekle birlikte, ayrımcılığın türü ve derecesi farklıdır. Gelişmiş ülkelerde cinsiyet ayrımcılığı, kadınların çalışma yaşamında işe alınma aşamasında ve terfide karşılaştıkları engeller ile aynı iş için erkeklere nazaran az ücret almaları gibi konularda belirginleşirken, gelişmekte olan ülkelerde belirtilen konuların yanı sıra daha çok şiddete uğrama ve eğitim olanaklarından yararlanamama gibi temel alanlarda gözlemlenmektedir “(Demirbilek,2007).

Bütün bu sosyal dayatmaların bir sonucu olarak kadının üzerinden yapılan bu cinsel ayrımcılığın etkilerine kendi yetiştirdiği çocukların gelişim

süreçlerinde de rastlanmaktadır. Cinsel ayrımcılığa maruz kalmış bir kadın, ‘‘egemenlik erkektedir’’ algısıyla yetiştirdiği çocuklarla bu kısır döngüye istemeden hizmet etme durumunda kalmıştır.

Toplumumuzda 1990’lı yıllarda özel televizyonların yaygınlaşmasıyla birlikte her kanalda saldırganlık ögesinin hakim olduğu programların sıklığında bir artış gözlenmiştir. Herkesin ne seyrettiğinin değil de ne seyretmesi gerektiğinin belirlenmesi rayting uygulamalarıyla yapılmaya başlandı. ‘‘Reality-Show’’larda kanlı sahneler, her facianın ayrıntılı ve açık bir şekilde gösterilmesi haber programlarında insanların birbirlerine hakaret etmesi, özel yaşama saldırılar, insanların birbirini dinlememesi ve saygısız tavırlar sıklıkla sergilenen görüntüler olmuştur. (Palabıyıkoglu, ?)

Medyada olumlu olduğu kadar olumsuz yönde yer bulan kadın temsillerine sıklıkla rastlanmaktadır. Kadının toplumsal konumuna ve geleneksel rolüne ilişkin tanımların rahatlıkla okunduğu kitle iletişim araçları, kadın kimliğinin analiz edilmesi için uygun bir ortam sağlamaktadır. Bu bağlamda kadın ve erkek arasındaki ayrımcılığı ve güç eşitsizliğine dayanan ilişkiyi görünür kılan ortamlardan birisi de reklamlar ve dizilerdir (Güzel, 2014).

Şiddet sadece sokakta gördüğümüz sığ, sıradan dayak atmadan ibaret değildir. Şiddet eğilimli internet üzerindeki savaş oyunlarından tutun, televizyondaki gelin-kaynana programları, yemek, giyim, evlendirme programları ve bunun gibi tartışma ve şiddete yönelik programların prim yaptığı bir dönemde basının şiddete yönelik sinsi savaşları olduğunu görmek hiç de güç olmayacaktır. Burada biz eğitimcilerin problemlerle mücadele edebilme ruhunu ve inancını taşıyabilmesi gerekmektedir.

Günümüzde fakir kız zengin erkek gibi dizi ve filmlerde erkeğin gücünün kadının zavallılığı üzerinden yapılan hayaller pek çok kızın yaşamında deformasyonlara neden olmuştur. Ayrıca buna benzer bir diğer durum da masallardır. Yıllardan beri Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalı anlatılır durur. Peki ya hiç düşündünüz mü prensesin etrafında yedi tane erkek varken neden o sadece prensi bekler? Buradaki ayrımcılık apaçık ortadadır. Toplumla göre cüceler çirkinlerdir ve evlenemezler. Evlenmek için kusursuz bir güzelliğe sahip olmak gerekmektedir.

Şiddetin temelinde yatan ekonomik dengesizlik, sınıfsal ve biçimsel ayrımcılık, etnik köken farklılığı ve dini inanç farklılıklarından ortaya çıkan

sonuçlar çağlar boyunca bitmek tükenmek bilmeyen büyük savaflara neden olmuştur. Çağımızda bu savaflar farklı bir biçime dönüşmüştür. Etnik ve mezhep kavgaları tekrar gündeme gelmiştir. Bunun arka planında ekonomik dengesizlikler bulunmaktadır. Artık çağımızda markalaşma önem kazanmaktadır. Köylü ve kentlinin yerini markalar almıştır. Bildiğimiz büyük markaların ürünleri ücret açısından yanına yaklaşılamayacağı için bu ürünlerin taklitleri çıkmıştır. Yani sınıfsal güç halen devam etmektedir. Taklit ürün alanlar yoksul, orijinal ürün alanlar zengin konumunda görülmüştür. Yani sınıfsal ayrımcılık savaşı devam etmektedir. Bu ekonomik dengesizlikler yinelenerek etnik-mezhep çatışmalarını bilinçli olarak körüklemiştir ve kadınların biçimsel olarak başörtülü-başörtüsüz, mini etekli-uzun etekli gibi saçma sapan değerlendirmelerle konulara çekerek ayrımcılık artırılmıştır. Medya bu sistemin bir parçasıdır. Ancak eğitimsiz bırakılmış toplumumuz medyanın din kadar etkisi altındadır. Medyada söylenen her şeyi doğru olarak kabul etmektedir. Bu da ilköğretim bölümü sınıf öğretmenleri adayları ilkokuldan başlayarak ilkokul temeldir ilkokulda öğretilen eleştirel düşünceyi analiz eden yok sayıp ezberle dayanan eğitim sistemiyle karşı karşıyadır. Ezberci sistem eleştirilse de eğitimde güçlü bir reform yapılmamıştır. Bu sistem ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim hatta tezlere kadar devam etmektedir.

Dünya literatürüne bakıldığında, ülkemizin bilim adamları ancak yurt dışında başarı gösterebilmektedir. Bu da ezberci sistemden çıkamadığımızı ve yeni fikir üretmediğimizi göstermektedir.

Sonuç olarak gösteriyor ki ilköğretimde başlayan yukarıda bahsettiğimiz ayrımcılık politikaların yaratmış olduğu ayrımcılıklar öğretilenin analiz edilememesi, toplumumuzda etnik ve din savaşlarının temeli analiz ve sentez yapılamamasından dolayı bu şiddet sokaktaki kavgalara, maçlardaki kavgalara, aile içindeki kavgalara, okuldaki kavgalara ve bunun gibi tartışmasız süren ve insan olma değerlerinin tüketildiği dini inançların zedelendiği biçimsel yüzeysel anlaşılmalara neden olmuştur. Burada Marmara Üniversitesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adayları üzerinde ‘Beni Hiç Anlamadın’, ‘Tablo Heykel’ ve ‘Birlikte Senaryo Yazma’ adlı drama oyunları ile toplumsal şiddet ve cinsiyet ayrımı ‘Algılanan çok boyutlu şiddet kaynakları ölçeği’ ve ‘Şiddete yönelik tutum ölçeği’ uygulanmıştır. ‘Beni hiç anlamadın’ oyununun yazarı Vicdan Nalbur Taşdemir’in toplumdaki şiddet, anlaşılama, anla-

tamama, yorumlayamama, çözümleyememe gibi duyguların psikolojik ve sosyolojik açıdan incelenmesi üzerine 2007’de drama oyunları kitabında birleştirilmiştir. Bu oyun; önce gözler kapalı el ele tutuşarak her iki bireyin monolog halinde aklından iki ya da 3 kavramı düşünerek aynı anda kişi ya da kavramı zikretmeden aynı anda 20 ya da 30 kişilik grup hep bir ağızdan bağırıp çağırmasıyla baslar. İkinci aşama gözler kapalı gözler açık üçüncü aşama eller bağlı gözler açık dördüncü aşama gözler kapalı eller açık yere yatarak eller açık gözler açık, gözler kapalı eller açık şekilde yukarıda bahsedilen kavramlar tartışılmadan bağırılır. Sonunda içinden geldiği gibi çığlıklar atılır daha sonra kişiler kendi haline bırakılır. Neyi anlatamadıkları sorusunu kendilerine sorarlar ve kendileri cevaplarlar, daha sonra da grup olarak sorunlar tespit edilir ve tartışmaya açılır.

“Tablo heykel” oyunu da bir kişi bir form alır. Örneğin dua ediyor gibi. Diğer kişi o forma göre başka bir form alır (sembolik olarak). Diğer kişi o iki kişinin formuna göre üçüncü bir form alır. Diğer dördüncü kişi 3 kişinin formuna göre form alır. Bu oyun bir tabloyu oluşturmaktadır. Bu tablo önce grubu seyreden izleyicilerin üç açıdan yorumlanması beklenir. Örneğin aile içindeki ayrımcılık, toplum içindeki ayrımcılık, ülkeler arasındaki ayrımcılık gibi. Burada yapılan çalışmalar sonucunda gözlemlediğim bir konuya değişik acılardan bakılabildiğini ve bu durumun daha evrensel değerlere, daha objektif ya da subjektif bakabilme yetisine yetisi tartışıldığı görülmektedir.

“Birlikte senaryo yazma” oyunu da yukarıdaki oyunlar gibi bir kavramı ve öyküyü bir oyuncu başlatmaktadır. Onun üzerine inşa edilerek kavram başladığı noktadan apayrı noktalara gittiğini gözlemlemekteyiz. Burada da bir kavramın kültürel, sosyo-kültürel, ekonomik, cinsiyet farklılığı ve bunun gibi farklılıkların bir zenginlik olduğunu bir olaya değişik açılardan bakmanın önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Yöntem

Öğretmen adaylarının toplumsal şiddet ve cinsiyet ayrımının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma yarı deneysel tek grup ön test son test modeli kullanılmıştır. Bu model çerçevesinde öğretmen adaylarının toplumsal şiddet ve cinsiyet ayrımı “Algılanan çok boyutlu şiddet kaynakları ölçeği” ve “Şiddete yönelik tutum ölçeği” kullanılarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Örneklem

Araştırmadaki katılımcılar, 2015-2016 eğitim öğretim yılı İstanbul Merkez Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği adaylarıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla ‘‘Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’’ ve ‘‘Algılanan Çok Boyutlu Şiddet Kaynakları Ölçeği’’ kullanılmıştır.

Amaç: Drama eğitiminin sınıf öğretmeni adaylarının şiddete yönelik tutumuna etkisinin belirlenmesi

Yöntem: Nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Tek gruplu yarı deneysel bir çalışmadır. Ön test son test uygulaması yapılmıştır. Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (Balkıs, Buluş, Duru) kullanılmıştır.

Örneklem: 30 kişilik sınıf öğretmeni adayları çalışmaya katılmıştır.

Bulgular: Çalışmanın istatistiksel sonuçlarına tam metinde yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Drama, Sınıf Öğretmeni Adayı, Oyun, Şiddet, Yaratıcılık

Bulgular

Tablo 1: Algılana Şiddet Kaynaklarının Ön-Son Test Sonuçlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.

	N	X	Ss
Medya Ön Test	30	4,77	1,977
Medya Son Test	30	3,83	8,824
Arkadaş Ön Test	30	6,07	1,799
Arkadaş Son Test	30	5,60	2,094
İnanç Ön test	30	4,97	1,377
İnanç Son test	30	4,43	,898
Okula Aidiyet Ön Test	30	7,70	2,756
Okula Aidiyet Son Test	30	5,03	1,847
Okul Öz yeterlilik Ön Test	30	9,90	2,482
Okul Öz yeterlilik SonTest	30	9,90	2,482

Algılanan Şiddet Kaynakları ölçeğini meydana alt boyutlara ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin yer aldığı tablo incelendiğinde Drama yöntemi uygulanmadan önce ortaya çıkan şiddet kaynakları algısıyla drama yöntemi uygulandıktan sonraki şiddet kaynakları algısı değişmiştir. Son Test sonuçları bireylerin drama uygulaması sonrasında şiddet kaynaklarına şiddet ortaya çıkarma yönünden daha düşük tutum gösterdikleri söylenebilir. Sonuç olarak drama yöntemi şiddet kaynaklarının birey üzerinde şiddet doğurma etkisini azaltmıştır diyebiliriz.

Tablo 2: Şiddete Yönelik Tutum İle Algılanan Şiddet Kaynakları Ön-Son Test Sonuçlarının Korelasyonları

		Medya	Arkadaş	İnanç	Okula Aidiyet	Öz yeterlilik
Şiddete Yönelik Tutum Ön Test	R	,172	,560**	,525**	,413*	-,269
	p	,371	,002	,003	,026	,158
	N	29	29	29	29	29
Şiddete Yönelik Tutum Son Test	R	-,020	,239	,134	,197	,124
	p	,915	,203	,479	,296	,514
	N	30	30	30	30	30

Tablo 2’de Şiddete yönelik tutum ön-son test sonuçları ile Algılanan şiddet kaynakları arasındaki ilişki incelenmiştir. Drama yöntemi uygulanmadan önce yapılan ön testlerde bireylerin Arkadaş, İnanç ve Okula Aidiyet boyutlarına ilişkin şiddet kaynakları algıları ile şiddete yönelimleri arasında anlamlı ilişki vardır. Drama yönteminin uygulanmasından sonra şiddet kaynakları ile şiddete yönelik tutum arasında ilişki son test sonuçlarına göre tespit edilememiştir. Sonuç olarak drama yöntemi ile bireylerin etraftaki kaynaklar aracılığı ile şiddete yönelimi azalmıştır denilebilir.

Tablo 3: Algılanan Şiddet Kaynakları Medya Boyutunun Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
Medya Boyutu	Ön Test	30	4,77	1,977	29	-24,321	,000
	Son Test	30	3,83	8,824			

Tablo 3’de Şiddet Kaynakları olarak medya boyutu ön-son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre medya boyutu ön-son test sonuçları arasında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile medya boyutundaki şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 4,77 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 3,83’e

düşmüştür. Bu durumda medya boyutuna ilişkin şiddet algısının drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Tablo 4: Algılanan Şiddet Kaynakları Arkadaş Boyutunun Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
Arkadaş Boyutu	Ön Test	30	6,07	1,799	,980	29	,035
	Son Test	30	5,00	2,094			

Tablo 4’de Şiddet Kaynakları olarak Arkadaş boyutu ön-son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre Arkadaş boyutu ön-son test sonuçları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile arkadaş boyutundaki şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 6,07 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 5,00’e düşmüştür. Bu durumda arkadaş boyutuna ilişkin şiddet algısının drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Tablo 5: Algılanan Şiddet Kaynakları İnanç Boyutunun Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
İnanç Boyutu	Ön Test	30	4,97	1,377	1,627	29	,045
	Son Test	30	4,03	,898			

Tablo 5’de Şiddet Kaynakları olarak İnanç boyutu ön-son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre İnanç boyutu ön-son test sonuçları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile İnanç boyutundaki şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 4,97 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 4,03’e düşmüştür. Bu durumda arkadaş boyutuna ilişkin şiddet algısının drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Tablo 6: Algılanan Şiddet Kaynakları Okula Aidiyet Boyutunun Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
Okula Aidiyet	Ön Test	30	7,70	2,756	4,119	29	,000
	Son Test	30	5,03	1,847			

Tablo 6’da Şiddet Kaynakları olarak Okula Aidiyet boyutu ön-son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre Okula Aidiyet boyutu ön-son test sonuçları arasında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile Okula Aidiyet boyutundaki şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 7,70 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 5,03’e düşmüştür. Bu durumda Okula Aidiyet boyutuna ilişkin şiddet algısının drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Tablo 7: Algılanan Şiddet Kaynakları Öz yeterlilik Boyutunun Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
Özyeterlilik	Ön Test	30	12,13	1,73	4,597	29	,000
	Son Test	30	9,90	2,48			

Tablo 7’de Şiddet Kaynakları olarak Öz Yeterlilik boyutu ön-son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre Öz Yeterlilik boyutu ön-son test sonuçları arasında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile Öz Yeterlilik boyutundaki şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 12,13 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 9,90’a düşmüştür. Bu durumda Öz Yeterlilik boyutuna ilişkin şiddet algısının drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Tablo 8: Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinin Ön-Son Test Sonuçlarının Farklılaşma Durumuna İlişkin t testi Sonuçları

		N	X	SS	t	sd	p
Şiddete Yönelik Tutum	Ön Test	30	13,38	4,701	,967	28	,035
	Son Test	30	11,62	6,109			

Tablo 8’de Şiddet Yönelik Tutuma ilişkin Ön- Son test sonuçları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Buna göre Şiddete Yönelik Tutum ön-son test sonuçları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Bu durum drama yönteminin uygulanması ile şiddet eğiliminin azaldığı göstermektedir. Ön testte ortaya çıkan ortalama değeri 13,38 iken drama yönteminin uygulanması ile ortalama değeri 11,62’ya düşmüştür. Bu durumda şiddet eğiliminin drama çalışmalarının yapılması ile azaldığını göstermektedir.

Sonuç

Tablo 1,2,3,4,5,6,7 ve 8’de gördüğümüz gibi drama yöntemi şiddet kaynaklarının birey üzerinde şiddet doğurma etkisini azaltmıştır. Çağımız bildiğiniz gibi teknoloji çağıdır. Teknolojinin artıları gibi eksilerini de burada vurgulamak istiyorum. Teknoloji beraberinde bireyselliği ve yalnızlığı getirmiştir. Paylaşımlar sanal ortamda yapılmaktadır. Drama eğitiminin bu çalışmada yapılan yarı deneysel araştırmada da görüldüğü gibi dramanın şiddete karşı tutumu drama eğitiminden önce ve sonraki tutumunda şiddet eğiliminin azaldığını gösterdiğine göre sosyal sorumluluk üstlenmesi gereken belediye, halk eğitim ve okulların hafta sonları çocukların ve gençlerin bu konuda sanatla, bilimle ve sporla buluşturulması için özel ve devlet ayrımı yapmaksızın çocukların kendilerini keşfetme yetenek haritaları ile üretime, yaratmaya, çabalamaya, başarı hazzına yönelik projelerle seferberliğe başlanmalıdır. Batıda da gördüğümüz gibi sosyal sorumluluk özel ve devlet sektörü birlikte özel sektörün sponsorluğu ile adil, demokratik, özgür, ayrımcılık yapmadan projelerin sürdürülmesi dileğimizdir.

Kaynakça

- Güzel, E. (2014). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve medyanın rolü. *Global Media Journal: TR Edition* 4(8).
- Palabıyıköğlü, R. (?). Medya ve Şiddet. *Kriz Dergisi* 5 (2): 123-126.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar* 44(511).